

de
Appel
Amsterdam
Jaarverslag 2021

Schipluidenlaan 12, 1062 HE Amsterdam
+31 (0)2 06 25 56 51 • info@deappel.nl • www.deappel.nl

INHOUDSOPGAVE

1. BESTUURSVERSLAG	3
2. PUBLIEKE MOMENTEN	4
3. EDUCATIEVE INITIATIEVEN	11
4. CURATORIAL PROGRAMME	14
5. ARCHIEF	16
6. PUBLICATIES	19
7. KETENVERSTERKING EN GENREVERANTWOORDELIJKHEID	20
8. PUBLIEK	21
9. BEDRIJFSVOERING	22
10. FINANCIËN	25
11. SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT, DIRECTIE EN TEAM	26
12. JAARREKENING 2021	28

1. BESTUURSVERSLAG

In dit jaarverslag van de Appel voor het jaar 2021 vatten we het publieksprogramma kort samen, lichten zowel de Educatie Initiatieven als de activiteiten van het Archief en het Curatorial Programme toe en staan stil bij de prestatieafspraken en financiële gegevens. 2021 was opnieuw een uitzonderlijk jaar, met de COVID-19-pandemie wederom als uitdaging, maar een uitdaging die we creatief hebben beantwoord. We omarmden hybride formats voor publieke programmering: live gestreamd, online, in de aula (gebruikt als productiestudio toen het geen tentoonstellingsruimte kon zijn) of afgeleverd aan het thuisadres van ons publiek. Ons programma was een combinatie van lange termijnplanning en improvisatie en de resultaten zijn te vinden in dit jaarverslag.

Ook was het een jaar waarin we een unieke component van ons type instellingen zagen, dat wil zeggen van presentatie-instellingen die met hun focus op kunstenaars en het ontwikkelen van nieuw werk onmisbaar zijn in een gezonde kunstsector. Zo werden twee werken die over een langere periode tot stand kwamen bij de Appel, in samenwerking met kunstenaars en buurtbewoners, opgenomen in gezaghebbende museale collecties:

Guess Who's Coming to Dinner Too? van Patricia Kaersenhout werd gezamenlijk aangekocht door het Centraal Museum, Frans Hals Museum, Stedelijk Museum Amsterdam en Van Abbemuseum. In 2019 werkte Kaersenhout met de Appel aan een nieuwe uitvoering van dit werk wat zij al eerder bij WOW had getoond. Kaersenhout vervolgde het werk bij de Appel en nu maakt het onderdeel uit van vier museale collecties.

In 2019 voltooide de Appel ook een project, met kunstenaar Hana Miletić die met een collectief van vrouwen uit de buurt Amsterdam Nieuw-West *The Shadows Assembly* oprichtte. Tezamen maakten zij gedurende meerdere sessies en workshops een textiel kunstwerk dat eerst bij de Appel tentoongesteld werd en daarna onderdeel uitmaakte van de tentoonstelling *Refresh Amsterdam: Sense of Place* bij het Amsterdam Museum. In 2021 besloot het Amsterdam Museum het werk van *The Shadows Assembly* aan te kopen en aan hun collectie toe te voegen.

Financieel sluiten we 2021 af met een van positief resultaat van ruim 4.000 euro. Ondanks de beperkingen rondom openstelling kunnen we het jaar afsluiten met ruim 29.000 deelnemers. Het educatie programma van de Appel werd in 2021 noodgedwongen sterk aangepast, desondanks bereikten we ruim 1.000 kinderen, jongeren en volwassenen met ons programma. Tot slot werd in 2021 de overgang naar een Raad van Toezicht-model voorbereid dat begin 2022 werd geëffectueerd.

2. PUBLIEKE MOMENTEN

De Appel focust zich op exceptionele tentoonstellingsprojecten, lange termijn samenwerking met kunstenaars, talentontwikkeling, educatie, en een leven lang leren. In Amsterdam Nieuw-West werkt De Appel aan een programma dat diversiteit uitdraagt en verwelkomt. De missie van de Appel luidt:

de Appel creëert tijd en ruimte voor kunstenaars en medestanders voor het stellen van essentiële vragen.

Sinds haar oprichting in 1975, heeft de Appel zich in Amsterdam als kunstcentrum ontwikkeld tot haar huidige unieke drievoudige structuur: een levend(ig) archief gecombineerd met een hands-on Curatorial Programme en Educatieve Initiatieven, die voortkomen uit een diepgewortelde betrokkenheid met de gemeenschap. De Appel richt haar blik altijd naar buiten toe, en ontwikkelt kunstprojecten samen met buurtbewoners, met scholen en instellingen in hetzelfde stadsdeel. Onderlinge uitwisseling en leren van elkaar staan centraal.

Onze gevarieerde publieke programmering biedt een raamwerk om samen met mensen te leren, vanuit verschillende achtergronden en perspectieven in een sfeer van open gastvrijheid, samenwerking en experiment. Samen geven we vorm aan kunst en cultuur in onze wereldse stad.

De Appel tracht een brug te slaan tussen de internationale reputatie van deze 45 jaar jonge kunstinstelling en de diversiteit binnen de Nederlandstalige cultuur. Zo onderzoeken we kritisch hoe de dominantie van het Engels als de 'lingua franca' van de kunst de meest urgente culturele gesprekken kunnen maskeren. We willen samen met de bewoners van Nieuw-West kunst beleven, niet over hun hoofden heen.

Artistiek-inhoudelijk ligt de focus op kunstenaars met wie we een snel veranderende samenleving onderzoeken, niet alleen via sociaal-geëngageerd werk of procesmatig onderzoek maar ook via meer traditionele media zoals schilderkunst, installatiekunst, lezingen en debat. In onze manier van werken met kunstenaars en curatoren is betrokkenheid op de lange termijn het uitgangspunt: als instelling zijn we betrokken in het ontwikkelen van werk vanaf de eerste stap tot de openbaarmaking ervan en waar mogelijk ook de internationale reis ervan. Het publiek krijgt zo de kans om kunstenaars en hun werk meerdere keren en op verschillende manieren te zien, te spreken, te ervaren. Dit leidt uiteindelijk tot een multidimensionaal begrip van de artistieke praktijk en de rol van kunstenaars en culturele beoefenaars in de samenleving. Daarnaast onderzochten we de relaties tussen solo- en groepstentoonstelling en hoe collectief auteurschap bevorderd kan worden. Deze gemengde kunstpraktijken leren ons dat individuele expressie versterkt kan worden binnen collectieve processen. Ze presenteren ons een betrokken manier van leven in een complexe en meervoudige samenleving.

In alles wat we doen, van publieke programma's tot het bijhouden van een archief, van educatieve initiatieven tot het Curatorial Programme, staat centraal dat er tijd en ruimte is voor het stellen van essentiële vragen. Daarmee willen we het open karakter van artistiek onderzoek en curatorieel experiment beschermen tegen de druk om vooral antwoorden te geven en een mening te hebben. De tentoonstelling als artistieke vorm is hierin cruciaal, maar niet als statisch moment in de tijd maar als veranderlijk, een momentopname die verder gaat dan netjes verpakt, snel consumeerbaar spektakel.

De Appel als lerend instituut en als instelling voor een leven lang leren, heeft daarom een driedelige, unieke structuur die de tentoonstellingen versterken: het archief met haar historische wortels en programma waarin actief geschiedenis wordt gemaakt, het Curatorial Programme (CP) dat toont, leert en deelt met als doel curatoren van de toekomst een beter begrip van het gehele/veelzijdige artistieke proces te geven, de educatieve initiatieven die kunstenaars met de (lokale) gemeenschap verbinden en de gemeenschap een volledige

ervaring van kunst (maken, tonen, ontvangen) kunnen geven. De toegewijde curatoren van de Appel streven allen naar curatoriale excellentie - een combinatie van nieuwsgierigheid en zorg voor kunstenaars, culturele beoefenaars en hun werk.

In 2021 organiseerden we een breed scala aan activiteiten:

- 3 tentoonstellingen (solo- en groepstentoonstellingen) met nieuwe producties (kunstwerken en performances) van talrijke (inter)nationale kunstenaars;
- 1 radioprogramma met de aula van de Appel als opnamestudio (tijdens de lockdown aan het begin van 2021);
- Een bijdrage aan 1 co-productie op een externe locatie;
- 6 nieuwe publicaties (vier vanuit het Archief, 1 vanuit educatie en 1 onderzoek);
- 51 events (lezingen, gesprekken, performances en screenings, soms bij de Appel, soms op externe locaties);
- 30 educatie events (deels bij de Appel en deels op externe locaties zoals partnerscholen of partnerorganisaties);
- 11 Curatorial Programme-bijeenkomsten (workshops, bezoeken, in binnen- en buitenland);
- 90 archiefinteracties (bezoekers aan het archief en verzoeken om informatie uit het archief).

In totaal hadden we daarmee 192 publieke momenten in 2021.

PROGRAMMA GESTART IN 2020 EN VERVOLGD IN 2021

23 oktober 2020 – 18 januari 2021
Georgia Sagri – IASI, Stage of Recovery
Tentoonstelling en randprogrammering

In de afgelopen tien jaar heeft Georgia Sagri een serie aan ademhalings- beweging- en stemoefeningen ontwikkeld die een combinatie zijn van haar anatomische studies, klassieke muziekopleiding, gevechtscunst praktijk en jarenlange ervaring met performancekunst in de context van politiek activisme. Aanvankelijk hielpen deze technieken Sagri met de voorbereidingen op performances die veel uithoudingsvermogen vroegen en die nieuwe dimensies voorbij het publieke en het private openden. De vorm van de één-op-één-sessies kwam daarna voort uit de wens om de meest effectieve hersteltechnieken te verfijnen en de unieke kracht van elke persoon te benadrukken.

Het eerste element dat voor de tentoonstelling gebouwd werd, was een zacht podium: een functionele sculptuur ontworpen door de kunstenaar om haar proces te kunnen delen. Hoog in de ruime Aula hingen Sagri's lichaamsgrote tekeningen. De met de hand aangebrachte houtskool en krijtpastels leggen de uitwisseling van informatie en energie vast uit de één-op-één-sessies in Amsterdam.

21 november 2020 – 30 mei 2021
Here is Ulay with
Tentoonstelling in samenwerking met Stedelijk Museum Amsterdam
tijdens *Ulay Was Here*

Op uitnodiging van het Stedelijk Museum Amsterdam, in de context van *Ulay Was Here* presenteerde de Appel: *Here is Ulay with Georgia Sagri, Pierre Bal-Blanc ft. Nilbar Güreş a.o. en Lotte Reimann*. In het Stedelijk Museum Amsterdam transformeerde de Appel zaal 1.15 tot een plek waar Ulay's aanwezigheid na zijn dood wordt gedacht en gevoeld. Dit was een

collectieve inspanning van de uitgenodigde kunstenaars en ons levendige archiefmateriaal. De bijdragen van Pierre Bal Blanc ft Nilbar Güreş a.o. en Lotte Riemann waren niet persoonlijk te bezoeken, maar vonden online een innovatieve vorm.

11 december 2020 – 25 juli 2021

Refresh Amsterdam: Sense of Place

Tentoonstelling in samenwerking met de Appel Educatie Initiatieven

De Appel was trotse partner van de eerste editie Refresh Amsterdam, een tweejaarlijkse manifestatie over stads cultuur georganiseerd door het Amsterdam Museum samen met CBK Zuidoost, Compagnietheater, OSCAM, Rijksakademie van beeldende kunsten, SEXYLAND en The Black Archives. De bijdrage van de Appel voor deze eerste manifestatie legde een focus op de waarde van textiel en de (sociale) rol die textielpraktijken spelen in het vormen van gemeenschappen en de kunsten.

12 februari

Refresh Amsterdam: Sense of Place

Symposium

In dit symposium brachten we makers en culturele instellingen samen om het kunstklimaat van de stad kritisch onder de loep te nemen.

PROGRAMMA OPGESTART IN 2021

Dit jaar stond voor de Appel in het teken van het gegeven van 'getting home' of 'thuiskomen' – zowel in poëtische als pragmatische zin. Gaandeweg ontdekten we dat muziek, zang en tekst hierbij als medium en sociale band een hoofdrol spelen. Dit kan op verschillende manieren worden begrepen in onze programmering, van de lead-off track voor het radioprogramma voor *The Next Episode* in de lente tot Lydia Ourahmane's *Survival in the Afterlife*, in de herfst...

1 maart

"I want To Go Home..." or How a Nation Killed an Upright Citizen or How to Drown in an Ocean of Grief door Dr. Bonaventure Soh Bejeng Ndikung
2021 Lead-off track (online)

Wetende dat het misschien onmogelijk is om fysiek bij elkaar te komen om deze tijdige overpeinzingen in het openbaar te delen, accepteerde Ndikung een suggestie om een opname te maken terwijl hij in Douala, Kameroen was in januari 2021, vlakbij zijn eigen geboorteplaats en de begraafplaats van zijn vader. De opname werd onze keynote voor 2021.

8-10 maart

Home is where the music is

2021 Open Curatorial Programme Seminar met
het Sonsbeek 2020→2024 curatoren team (live gestreamed)

Wat betekent het om je thuis te voelen, zelfs als er meer dan één plek is die we thuis noemen? Samen dachten artistiek directeur Dr. Bonaventure Soh Bejeng Ndikung en co-curatoren van sonsbeek 2020→2024 Amal Alhaag, Zippora Elders, Krista Jantowski en Aude Christel Mgba een programma uit dat het idee van thuis presenteerde niet als een enkele plek maar als een soundscape die reizen tussen verschillende culturen kan begeleiden.

15 april

L'École du Caméléon

Screening programma met Aude Christel Mgba, Karima Boudou en Renée Akitelek Mboya en medewerkers

De 'film in the making' *L'École du Caméléon*, van drie Afrikaanse Curatorial Programma alumna Karima Boudou, Renée Akitelek Mboya en Aude Christel Mgba, werd in opdracht van de Appel gemaakt voor *Streams of Consciousness*, de 12e editie van Rencontres de Bamako - Biennale Africaine de la Photographie onder artistieke leiding van Bonaventure Soh Bejeng Ndikung. Hun film is geïnspireerd op *À l'École du Caméléon*, en gedicht van Amadou Hampâté Bâ en leert van archieven in Amsterdam en in Bamako. Voor deze bijzondere presentatie werd de nieuwste versie van de film bij de Appel vertoond met bijdragen van speciale gasten: Pelumi Adejumo bracht haar en Esha Guy Hadjadj's Nederlandse vertaling (gemaakt in opdracht van de Appel) van het gedicht van Hampâté Bâ, evenals haar eigen poëzie; Andro Boswane speelde de ngoni en andere traditionele instrumenten; en CP-deelnemer Edwin Nasr leidde een discussie met de filmmakers en de Appel's Archiefconservator Nell Donkers, die in de film te zien is. Alles werd vastgelegd voor het archief.

29 april

Grace Ndritu - COVERSLUT

Online interview met Monika Szewczyk

Het interview ging over Grace Ndritu's nieuwe boek, *DISSENT WITHOUT MODIFICATION*, en ging gepaard met een speciale pop-up winkel bij de Appel die een selectie uit haar *COVERSLUT* © kledinglijn verkocht via de 'betaal wat je kunt' optie.

5 - 26 mei

The Next Episode

Radioprogramma over Amsterdam Nieuw-West in samenwerking met Jaleesa Clows opgenomen in de Appel en uitgezonden op RadioSALTO

The Next Episode liet de positieve en creatieve geluiden horen van stadsdeel Nieuw-West. Radio host Jaleesa Clows presenteerde i.s.m de Appel dit radioprogramma om meer geluiden uit Nieuw-West te laten horen. Wie zijn deze westsiders? Hoe creatief is de buurt? En wat zal de toekomst Nieuw-West brengen? Jaleesa produceerde en presenteerde vier afleveringen met de hulp van het team van de Appel:

- 6 en 8 mei # 1: 'Vroegaah' met Maaïke Lauwaert, Derya Öztürk en Tres Navy
- 13 en 15 mei #2 'Jonge Makers' met David Smeulders, Hannah Sewell, D.S.A.
- 20 en 22 mei #3 'Van wie is Nieuw West?' met Fouad Lakbir en Hessel du Mark
- 27 en 29 mei #4 'Schetsen voor de toekomst' met Esmaa Alariachi, Rosa te Velde en Lindsey Spier

15 & 16 mei

Kunstjongeren: De Binnentuin

Tentoonstelling

De Binnentuin was een tentoonstelling met werk van de kunstenaars Farida Sedoc en Mirjam Linschooten samengesteld door de Kunstjongeren Bella Lachman, Kiera Kuitenbrouwer, Florian Boon, Manisha Singh, Wobbe Wiedijk en Hannah Sewell. Dit was een pilotprogramma vanuit de Educatieve Initiatieven van de Appel. Kunstjongeren werd in september 2020 geïnitieerd door de Appel en The Beach. Door middel van de methode van mentoring (afkomstig van het de Appel Curatorial Programme), experimenteerden jonge

Amsterdammers met verschillende presentatievormen en ontdekten ze wat curatorschap voor hen betekent. Dit deden ze tijdens verschillende sessies met hun curatoriaal mentor Bas Hendrikx (alumnus van de Appel's Curatorial Programme 2014/2015) en de kunstenaars Farida Sedoc en Mirjam Linschooten. Het resultaat was de tentoonstelling *De Binnentuin* die in een bus verschillende locaties in Amsterdam aandeed.

14 juni – 4 juli

Love Songs for the Savages (Kundiman para sa mga salbahe)

Iris Ferrer, Julian 'Togar' Abraham, Kent Chan

Tentoonstelling, online radio en publieksprogramma

Als een openbaar aanbod "voor en met mensen van de evenaar, hier begrepen als zowel een denkbeeldige ruimte als een geografische," ontvouwde deze tentoonstelling zich in golven of hoofdstukken: online radio, de installatie van bestaand en nieuw werk in de aula, dagelijkse performances, een lezing, jamsessies en een karaokeparty voor de finale.

"Kundiman para sa mga salbahe" in het Tagalog laat dit zich vertalen naar "Liefdesliederen voor de wilden" of "Als het niet voor de wilden was." "Als het niet voor..." is een vaak herhaalde regel in verschillende liefdesliedjes (kundiman) die tijdens de Spaanse koloniale tijd werden gebruikt als een vorm van dagelijks verzet in de Filipijnen. Deze geschiedenis is het uitgangspunt voor een project dat zich afspeelt in Amsterdam. Iris Ferrer nodigde kunstenaars Kent Chan en Julian Abraham 'Togar' uit en samen genereren zij een tijdelijke warmte waarin geluids- en andere zintuigelijke ervaringen mensen verbinden.

Togar ontwikkelde het online radiostation ragadigiogo.nl met Iris en voerde zijn functionele installatie OK Studio van de Rijksakademie Open Studios uit op het podium van de Aula. Naast zijn laatste werk uit een Van Eyck-residentie in 2020, presenteerde Kent Chan een nieuwe tweekanaalsvideo *Heat Waves* en de nieuwe performance *Dew Point* met dansers Devika Chotoe en Sofi Ca (Sofia Castro).

7 juli – 22 augustus

Formation Camp

Curatorial Programme eindpresentatie

Àngels Miralda, Edwin Nasr, Hera Chan, Laura Castro, Masha Domracheva

Tentoonstelling en publieksprogramma

Een "formation camp" is een anarchistische traditie waarbij verschillende groepen elke zomer samenkomen om ideologische blauwdrukken te tekenen voor werelden die mogelijk zijn. Als een weergave van het Curatorial Programme 2020–2021, werkten de vijf curatoren aan een tentoonstelling en publieksprogramma die er allemaal naar streefden om na te denken over mogelijke, denkbare gemeenschappen. Er was een rijk en levendig publieksprogramma waaraan een grote groep diverse kunstenaars deelnam met nieuw gemaakte werken en performances.

soMeMeR uNSCHoL / SMMR NSCHL / oeeuoo

TO BE DETERMINED, ESCUELA DE GARAGE, and TEMPORARY UNLEARNING ACADEMY met Àngels Miralda

26 –27 juli, 10.00 – 17.00

MOOOC ((Minimal Open Online/Offline Course)

Met deelname van: CLUSTERDUCK, Florian Cramer, Javier Fresneda, Jeanne van Heeswijk, Nicky Jurado, Czar Kristoff, Sven Lütticken, Eugi Manenti, Cengiz Mengü, Àngels Miralda, Shailoh Phillips, Marina Prada, Francesc Ruiz, onder anderen (via Zoom*)

ALI R U OK?

Farah Fayyad & Ayman Hassan (Disarming Design, Sandberg Instituut); Barak Kalir, Thijs Jeursen & Julienne Weegels; en Nicole R. Fleetwood met Edwin Nasr

8 juli, 16.00 – 19.30

Spatial intervention

Farah Fayyad en Ayman Hassan (Disarming Design, Sandberg Instituut)

9 juli, 16.30 – 18.00

Carceral Politics in the Netherlands

Rondetafelgesprek met Julienne Weegels, Barak Kalir, en Thijs Jeursen

11 juli, 18.00 – 19.30

Marking Time: Art in the Age of Mass Incarceration

Lezing door Nicole R. Fleetwood (via Zoom*)

Een Kamer naar het hart

Farida Sedoc & Lidwien van de Ven met Hera Chan

Dark Black

Ro Acosta, Patricia Castillo & Los Tejedores met Laura Castro

14 juli, 11.00 – 13.00

Morning Ritual

Bijeenkomst geïnspireerd door Wilson Harris, met Ro Acosta en vrienden

Future everyday life

Bewoners van WOW Amsterdam & WOW Lieven met Masha Domracheva

29 augustus

Mylan Hoezen – *Sunkiss*

Performance in samenwerking met Ja Ja Ja Nee Nee Nee

Deze vier uur durende performance ontwikkelde zich rond het idee van traagheid als reactie op een snel bewegende wereld. In vier delen performden Emirhakin, Negiste Yesside Johnson, Ratri Notosudirdjo en Mylan Hoezen.

22 september – 23 november

Lydia Ourahmane – Survival in the afterlife

Tentoonstelling met publieksprogramma

Met trots presenteerde de Appel de eerste solotentoonstelling van Lydia Ourahmane in Nederland. Voor deze tentoonstelling, gerealiseerd in het kader van de Consortium Commissie van Mophradat en gepresenteerd met Portikus in Frankfurt, stelde Ourahmane drie nieuwe werken ten toon: *House of Hope Archive*, een archief bestaande uit fotografisch materiaal, bewegende beelden en mondelinge documentatie – allemaal geproduceerd door de spirituele beweging en het actieve genootschap die haar familie oprichtte tijdens de burgeroorlog in Algerije (1991–2002); *Closures*, hand genaaide kussens, gemaakt als aandenken aan intieme gesprekken met vrienden en familie; en *Notice the direction of fires*, een elektronische geluidscompositie gemaakt in samenwerking met Yawning Portal (Jess Walker en Joe Ware) gepresenteerd in een meeslepende omgeving in de aula. Samen creëerden deze elementen een sfeer van thuis en gastvrijheid, waar cultureel begrip verder kon gaan dan academische of geopolitieke analyse.

Tijdens Museumnacht was er een performance met Felicita die verbonden was met deze tentoonstelling van *Ourahmane*. Co-curator Danai Giannoglou gaf twee rondleidingen in November.

Overige projecten:

- deelname Amsterdam Art Week
- deelname Museumnacht
- partner en bijdrager aan podcast Werktitel
- deelname aan Butcher's Tears art book Fair

Monika Szewczyk nam deel aan:

- Jury voor Städelschule, Frankfurt eindpresentaties 1 september 2021
- Interview met Jessica Stockholder (kunstenaar) voor Emily Carr University of Art and Design, Vancouver. Online 2 februari 2021
- Interview over de Appel programma 2020–2021 for OCULA met Mirela Baciak, Online gepubliceerd 14 september 2021

3. EDUCATIEVE INITIATIEVEN

De Educatie Initiatieven van de Appel stimuleren verschillende manieren van leren door naar het hele lichaam te luisteren. Bestaande vaardigheden, kennis en ervaringen, die vaak niet zichtbaar of ondergewaardeerd zijn in onze onderwijssystemen, geven we tijd en ruimte. Samen leren we hoe we ons 'anders' kunnen verhouden tot de structuren van de samenleving. Samen met kunstenaars en via artistieke processen leren we op andere manieren 'wijs' te zijn. Zodat we zelf kunnen bepalen hoe we nieuwe structuren kunnen maken, welke verhalen we willen vertellen en welke gemeenschappen we willen vormen.

Met projecten zoals de Home-Kit, Kunstjongeren, Sounds Gestures, Stories of Belonging en Westside Tori's reageren we op de gentrificatieprocessen in Amsterdam Nieuw-West. Het belangrijkste doel van dit programma is om de gemeenschapsvorming in Amsterdam te versterken en bij te dragen aan het kansrijk opgroeien in Amsterdam Nieuw-West. Tevens vergroot het programma de sociale betrokkenheid met hedendaagse kunst en cultuur in Amsterdam, waarbij verschillende gemeenschappen de kans krijgen om geijkte denkpatronen te doorbreken en op een nieuwe manier een steeds sneller veranderde wereld te begrijpen.

Kunstjongeren – De Binnentuin
15 en 16 mei 2021

De Binnentuin is een tentoonstelling met werk van de kunstenaars Farida Sedoc en Mirjam Linschooten samengesteld door de Kunstjongeren, een pilotprogramma georganiseerd met Bella Lachman, Kiera Kuitenbrouwer, Florian Boon, Manisha Singh, Wobbe Wiedijk en Hannah Sewell.

Kunstjongeren is in september 2020 geïnitieerd door de Appel en The Beach. In het verlengde van de methode van mentoring die het gerenommeerde de Appel Curatorial Programme hanteert, experimenteren jonge Amsterdammers (allen jonger dan het 27-jaar oude Curatorial Program!) met verschillende presentatievormen en ontdekken ze wat curatorschap voor hen betekent.

Wat is echte natuur voor jou en hoe verzamelen we kennis over planten? Dit waren maar enkele vragen die de jongeren belangrijk vonden in deze pilotversie. 'Door het perspectief om te draaien en de mens vanuit de plant te bekijken worden we ons meer bewust van de relatie tussen mens en plant en de gedeelde impact.', een idee dat de Kunstjongeren zelf hebben vormgegeven. Ook speelde 'ontroering' als gedeelde emotie tussen plant en mens een belangrijk rol voor de jongeren.

Op 15 en 16 mei 2021 presenteerde de Kunstjongeren hun bevinden in een eigen eenpersoonstentoonstelling in een bus op verschillende locaties in Amsterdam Nieuw-West. Geïnspireerd door de strenge coronabeperkingen, werd het een minitentoonstelling binnen de 1,5 meter regels en dus maximum 2 bezoekers per tijdslot van 15 minuten:

- 15 mei van 11:30 tot 13:30 de Appel (Schipluizenlaan 12)
- 15 mei van 15:00 tot 17:00 August Allebéplein
- 16 mei van 11:30 tot 13:30 The Beach (Notweg 38)
- 16 mei van 15:00 tot 17:00 Van Eesteren Paviljoen (Noordzijde 31)

Sound Gestures 3
14 juni – 4 juli 2021

Met Sound Gestures werkte de Appel samen met Kentalis/Signis, een basisschool voor dove of slechthorende kinderen. Samen ontwikkelden we artistieke projecten die de leerlingen in staat stelden om (de zeggenschap van) geluid te onderzoeken door te kijken, voelen en bewegen. Voor het eerste Sound Gestures-project hebben we met Christine Sun Kim de

fysieke en sociale elementen van geluid onderzocht. In het tweede project hebben we met de kunstenaars Fedde Ten Berge en Allard van Hoorn geluiden uit de leeromgeving van de leerlingen vertaald in een concert voor 'voelbare materialiteit'. Waarbij de leerlingen de geluiden kunnen voelen en zien via de materialen die in hun klaslokaal aanwezig zijn. Het derde hoofdstuk van Sound Gestures in 2021 is ontwikkeld met Serhat Agacan en Luca Hillen in het kader van de tentoonstelling 'Love songs for the Savages' 'Love songs for the Savages (Kundiman para sa mga salbahe)' met Iris Ferrer, Kent Chan en Julian Abraham 'Togar'.

Vragen over warmte en geluid waren het uitgangspunt van het derde hoofdstuk. Warmte wordt meestal geassocieerd met tastzin maar hoe vertalen we dit naar andere zintuigen, emoties en muziek. Luca Hillen ontwikkelde een serie workshops dat een focus legde op het voelen en communiceren met ons hele lichaam via zintuigen en emoties. Met Serhat Agacan vertaalde de leerlingen deze emoties in muziek. De leerlingen presenteerde in de tentoonstelling twee liedjes in Nederlandse Gebarentaal, muziek die voor de leerlingen 'warmte' definieerde.

Stories of Belonging

14 oktober 2021 – 17 december 2021

In 2017 begonnen we onze samenwerking met de middelbare school Comenius Lyceum in de Jacob Geelstraat in Amsterdam Nieuw-West. Door de jaren heen hebben we van elkaar geleerd en elkaar versterkt. Samen hebben we verschillende kunstprojecten in de school vormgegeven, we toonden en maakten kunst samen. Dat gebeurde hoofdzakelijk in de school. Zo raakten we in gesprek over wat een thuis is en wanneer je je thuis voelt.

Van 14 oktober tot 17 december 2021 hebben we tweemaal per week een sessie in Comenius Lyceum georganiseerd om verhalen te verzamelen waarin we ons thuis voelen. De leerlingen zijn allemaal bovenbouwleerlingen en bestaan uit twee groepen: er is een groep vanuit keuzevak muziek en een groep vanuit handvaardigheid. De eerste groep richtte zich op het verzamelen van beelden en objecten vanuit hun persoonlijke verhaal over thuis voelen. Dit deden ze samen met de kunstenaars Bonnie Ogilvie en Mehraneh Atashi. De andere groep vertrok vanuit geluiden, muziek en verhalen met Gershwin Bonevacía en Mark Nieuwenhuis. Samen zochten de leerlingen naar een ruimte waar we ons allemaal 'thuis' kunnen voelen. De resultaten presenteren we in 2022 in hun tentoonstelling *Stories of Belonging* bij de Appel.

Stories of Belonging is gemaakt door:

Leerlingen: Adnane, Angel, Arij, Betül, Beyda, Disha, Donovan, Fatmanur, Feriha, Haifae, Hajar, Hiba, Ibtissam, Imane B., Imane e.J., Inass, Irem, Ishana, Kaouthar, Kevser, Khail, Maryam, Melda, Menna, Mimoune, Miraç, Nada, Oumaima, Rishi, Safae, Samira, Shivan, Yahya, Yousra, Zamzam, Zeynep.

Kunstenaars: Mehraneh Atashi, Gershwin Bonevacía, Fouad Lakbir, Narges Mohammadi, Mark Nieuwenhuis and Bonnie Ogilvie.

Stories of Belonging is samengesteld door Fouad Lakbir, David Smeulders (de Appel's Curator Educatie), docent muziek Florean Kruijswijk Jansen en docent handvaardigheid Roy Ruiters. Tijdens een aantal lessen heeft ook kunstenaar Daniëlle Hoogendoorn een bijdrage geleverd.

Westside Tori's Educatieprogramma met Jaleesa Clows

1 november – 15 december 2021

In samenwerking met Jaleesa Clows en de basisschool de Huibersschool hebben we een programma ontwikkeld waarbij de kinderen leren hoe een journalist te zijn. Als kinderjournalist maken ze een eigen krant van hun buurt, wat ook de buurt van de Appel is. Ze leren hoe je een interview doet, hoe je foto's maakt en ontmoeten de eerste kinderjournalist met een officiële perskaart. De interviews verschijnen in de krant maar bevatten ook een kunstroute en de

Vanwege de nieuwe coronamaatregelen moesten we dit project halverwege stoppen. In 2022 zal het verder gaan, zodra de nieuwe coronaregels dit toestaan.

Partners in het educatieve programma 2021 zijn:

- Kentalis school, Sound Gestures
- Comenius Lyceum, Stories of Belonging
- Huibersschool, Westside Tori's
- Atelier West Bijzonder Amsterdams, Home-Kit
- Het Anker, Home-Kit
- Ru Paré Community, Home-Kit
- The Beach, Kunstjongeren
- Amsterdam Museum, Home-Kit
- ICK dans, Home-Kit

De curator van het educatieprogramma, David Smeulders, gaf lezingen bij:

- Zuyd Hogeschool, online presentatie van het educatieprogramma, 20 januari 2021
- San Serriffe, deelname online panel over kunst en educatie in relatie tot de Home-Kit publicatie, 27 mei 2021

4. CURATORIAL PROGRAMME

Tijdens 2021 vervulde de lichting van 2019–2020 haar periode bij de Appel: Sharmyn Cruz Rivera (Puerto Rico, 1987), Iris Ferrer (Philippines, 1988), Juan Fernando López (Bogotá, 1986), Danaï Giannoglou (Greece, 1992), Thomas Butler (Ireland, 1985), Naz Kocadere (Turkey, 1990). In oktober 2021 ging de lichting 2020–2021 van start: Àngels Miralda (Spanje, 1990) Edwin Nasr (Lebanon 1994), Hera Chan (USA, 1993) Masha Domracheva (Russia, 1993) en Laura Castro (Dominican Republic, 1982). De geselecteerde groep werd uitgekozen door juryleden Beatrix Ruf, Charl Landvreugd, Hicham Khalidi en Nikolay Alutin; samen met CP-Coördinator Liza Nijhuis en directeur van de Appel Monika Szewczyk interviewden zij de kandidaten in maart 2020. Deze twee groepen weerspiegelden de uitgesproken internationale uitstraling van het Curatorial Programme en de manier waarop het programma zich internationaal vertakt.

CURATORIAL PROGRAMME 2020–2021

Voor de deelnemers van het Curatorial Programme 2020–2021 lag de focus op de lokale kunstscène waar zij een diepgaande kennismaking kregen van adviseurs.

Tutoren van het Curatorial Programme jaar 2020–2021 waren:

- Patricia Kaersenhout en Antoine Deul over hun organisatie Black Renaissance en hun individuele levenspaden langs kunst, activisme, zorg voor het milieu en inheemse wijsheid.
- Vincent van Velsen criticus, curator, redacteur Metropolis M, de Appel lid Raad van Toezicht over de Nederlandse kunstscene en het Nederlandse kunstklimaat.
- BERG (Built Environment Research Group), onder leiding van Rosa te Velde die onderzoekt wat voor rol een kunstinstelling zoals de Appel kan of moet spelen in Nieuw West, en hoe de Appel zinvol bij een (snel veranderende) buurt kan bijdragen.
- Quinsy Gario, kunstenaar Day For Night, lid Raad van Toezicht de Appel, doet verslag van zijn politieke werk en hoe zijn kunst en politiek samenkomen in zijn werk.
- Beatrix Ruf strategisch adviseur Garage in Moskou en voormalig directeur Stedelijk Museum op het gebied van verzamelen en opdracht geven.
- Willem de Rooij, kunstenaar van Day For Night heeft een unieke benadering van het maken van tentoonstellingen en ook is hij professor bij Frankfurter Städelschule en deelt verhalen over het maken van tentoonstellingen.
- Na een introductie met de nieuwe directeur van het Stedelijk Museum Rein Wolfs, Fadwa Naamna, CP Alum 2016–2017 praat over de tentoonstelling van de Gemeentelijke Kunstaankopen in Stedelijk Museum Amsterdam met co-curator Britte Sloothaak.
- L'école du caméléon, een film gemaakt in opdracht van De Appel wordt vertoond door Aude Christel Mgba, Karima Boudou, Renée Akitelek Mboya met achteraf luistersessies en discussies.
- Saskia Bos, voormalig directeur van de Appel over het ontstaan en de eerste jaren van het Curatorial Programma.
- Charl Landvreugd, kunstenaar (evenals curator en criticus) over European Natives gebaseerd op doctoraal onderzoek naar de specifieke geschiedenis van het maken van tentoonstellingen die hem heeft gevormd.
- Georgia Sagri over *IASI: Stage of Recovery* en het herstel van gezondheid, geheugen en burgerlijke stem; haar proces en tentoonstelling in de Appel in samenwerking met Mimosa House (Londen) en Tavros (Athes).
- Daria Bukovič, theatermaker en huidige en voormalige adviseur van Amsterdam Prijs voor de Kunst over haar theaterstukken en hoe kunstenaars Amsterdam maken.
- Lex ter Braak, kunstenaar en voorheen directeur van Jan van Eyck, directeur Fonds BKVB, en de Appel Board Chair over het persoonlijk archief en het opbouwen van een atelierpraktijk.
- Twee online sessies met Wayne Modest, professor en directeur van Nationaal Museum van Wereldculturen, en Manthia Diawara, filmmaker, schrijver en professor in gesprek over hun

ervaring en Caribische geschiedenis, mythe en poëzie, met lezingen van Diawara, Edouard Glissant en Wilson Harris

→ online presentatie met Candice Hopkins en Ravon Chacon "over luisteren, de stand-off bij Standing Rock en inheemse soevereiniteit ('indigenous sovereignty') met een uitvoering van hun score "Dispatch"

In januari 2021 had de groep een speciale rol in de jaarlijkse keynote en open CP-seminar 'Home Is Where The Music Is' (ook live gestreamed voor het publiek en potentiële CP deelnemers) met de artistiek directeur en co-curatoren van sonsbeek20→24; Bonaventure Soh Bejeng Ndikung (aanwezig via Zoom), Amal Alhaag, Zippora Elders, Krista Jantowski en Aude Christel (aanwezig bij de Appel). De groep bezocht ook Sonsbeek en legde bij de opening opnieuw contact met de curatoren en kunstenaars.

Verder bezocht de groep de kunstenaars van de Ateliers als onderdeel van Studio X, de master studenten Beeldende Kunst op het Piet Zwart Instituut, de kunstenaars die een Pro Invest of Premium subsidie ontvingen, georganiseerd door Stroom Den Haag, en de kunstenaars van de Rijksakademie en de Jan van Eyck. De groep bezocht diverse plekken in Nederland en België, verre reizen hebben we dit jaar niet gedaan vanwege Covid-19.

EINDPROJECT

Dan de eindresultaten van het Curatorial Programme 2020/2021, waarvan de deelnemers in Amsterdam aankwamen in een uitzonderlijke tijd van sociale verandering. Op basis van hun eigen beleving van de geschiedenis, het heden en de toekomst zijn alle deelnemers nieuwe samenwerkingsverbanden aangegaan. Deze kregen vorm in de Aula van de Appel en de daaraan verbonden locaties als de vijf sessies van Formation Camp. (Zie Programma.)

STUDIO X

De Ateliers en de Appel leiden beiden een internationale groep jonge mensen op. Kunstenaars bij De Ateliers, en curatoren bij de Appel (al kunnen die curatoren ook kunstenaars zijn). Sinds 2019 lopen er gesprekken om te kijken of een gedeelde interesse in de raakvlakken tussen beide opleidingen en deelnemers een nieuwe vorm kan krijgen. Die gedeelde interesse laat zich misschien wel het beste samenvatten als "publiek maken". Hoe kunnen we hier over nadenken? Wat betekent het voor kunstenaars en curatoren? Hoe kan dit collectief plaatsvinden en op welke wijze komen verbindingen tot stand? Zowel De Ateliers als de Appel zoekt daarvoor naar een nieuwe vorm. Die vorm zou beïnvloed kunnen worden door wat de deelnemers gezamenlijk onderzoeken, uittesten en bevragen.

CURATORIAL FELLOWS

De Curatorial Fellows waren: Iris Ferrer (2020–2021) en Edwin Nasr (2021–2022).

Iris Ferrer haar eindonderzoek resulteerde in 'Love songs for the savages (Kundiman para sa mga salbahe).', een tentoonstelling in de Aula van de Appel. (Zie Programma.)

Edwin Nasr begon zijn onderzoek dat zal uitmonden in een presentatie in 2022.

Het Curatorial Programme werd financieel ondersteund door de Hartwig Foundation. Internationale fondsen dragen bij aan de kosten van de deelnemers.

In 2021 werkte de Appel ook samen met Ammodo aan de ontwikkeling van het fonds 'Consortium Commissions' om nieuwe capaciteit te brengen voor het eindresultaat, dat onderdeel is van het breed toegankelijke publieksprogramma van de Appel. Het zorgt voor extra ondersteuning voor een nieuwe toegewijde mentor en opdrachten (aan) nieuw kunstwerk(en),

Vanwege de vertragingen als gevolg van de lockdown, heeft de Appel besloten de start van de volgende Curatorial Programme-groep, met deelnemers geselecteerd door een jury in maart 2021, te verschuiven naar januari 2022.

5. ARCHIEF

Het archief werd in de beginjaren van de Appel door oprichter Wies Smals opgericht als documentatiecentrum om bezoekers en kunstenaars de gelegenheid te geven zich te verdiepen in het programma en om het discours op gang te brengen. De efermere performances en de tentoonstellingen die reeds hadden plaatsgevonden werden via divers documentatiemateriaal beschikbaar gemaakt.

Dit centrum is uitgegroeid tot een levendig archief dat het rijke verhaal van de Appel vertelt. Dit verhaal wordt geplaatst in het recente verleden van de Nederlandse (Amsterdamse) kunstwereld, en van internationale, hedendaagse kunst getoond van 1975 tot nu. Het archief bevat 300 strekkende meter met boeken, handschriften, video, audio, foto's, posters, kunstwerken en geschreven of gesproken getuigenissen. De algehele indruk is dat het compact én compleet is. Rijk aan onderwerpen maar toch overzichtelijk. En bovenal; de bezoeker kan er de materialen aanraken, uit de kast nemen, alles is binnen handbereik en de meest bijzondere kunstenaarsuitgaven kunnen doorgebladerd worden.

Het archief wordt bezocht door studenten van universiteiten, gerenommeerde researchers, curators en kunstenaars uit de hele wereld, deelnemers van het Curatorial Programme en andere bondgenoten. Er wordt stil en geconcentreerd gewerkt of levendige ontmoetingen worden geïnitieerd met het archief als inhoudelijke klankkast. Bezoekers die onverwachts op het archief stuiten zijn blij verrast door de diepte en diversiteit van het archief en nemen de tijd om er te (ver)dwalen en een gesprek aan te gaan.

Spaces-Run-Archive_RFID, The Remote Archivist, Database

In 2021 werd het realiseren van het Spaces-Run-Archive verder onderzocht door de ontwerper Bert Kramer, archivaris Nell Donkers en onderzoeker Mohamad Deeb. Dit samenwerkingsproject is een diepgaand, organisch onderzoek om een architecturale capsule te maken waarin het gehele archief van de Appel kan gaan reizen. Binnen het gebouw maar zich ook bij andere archieven, instituten of personen kan aansluiten. Diverse voorwaarden worden onderzocht, klimaat, beveiliging, werkbaarheid en transportmogelijkheden. Tijdens de eerste expertmeeting werden de eerste schetsontwerpen gepresenteerd en werd er door klimaat en transporttechnici, een conservator, bibliothecarissen en archiefvorschers feedback gegeven. Met de bevindingen wordt weer verder gewerkt aan het ontwerp.

Hiernaast werd samen met Mariana Lanari en Remco van Bladel het onderzoek vervolgd naar Radio Frequency Identification (RFID). In het archief van de Appel wordt onderzocht hoe deze techniek in het archief van de Appel en de bibliotheek van Casa do Povo, "The People's House" in São Paulo, Brazilië toegepast kan worden. Het project beoogt het proces van het vastleggen en het gebruiken van een bibliotheekcollectie in de virtuele wereld te vereenvoudigen door de gebruikers van het materiaal in het archief uit te nodigen om de collectie te koppelen in een gedeelde lees- en kennisomgeving. De gegevens van het archief langzaam en gezamenlijk te veranderen in een dataset die gekoppeld kan worden aan andere collecties. Er werd een presentatie ontwikkeld die bestaat uit een werk door Mariana Lanari met alle objecten uit het archief en implementatie van RFID en datagraphs door Archival Consciousness (Mariana Lanari, Remco van Bladel) Deze zal plaatsvinden in de lente van 2022; *Catching Up in the Archive*.

In aanloop naar de nieuwe website van de Appel met zoekmachine (feb 2022 geheel online) werd de database van het archief (FilemakerPro) aangepast en relationeel gemaakt. De database werd uitgebreid om ook op persoon, instituut en groepsnaam te kunnen zoeken en sorteren. De website en de database zijn aan elkaar gekoppeld door JJ. Spreij en Lutz Issler, om sneller te kunnen werken en natuurlijker en doeltreffender te archiveren. Bram Loogman bracht alle verschillende (verouderde) websites en databases bij elkaar.

De belangrijkste taak van de vrijwilligers in het archief zal de komende jaren zijn om de gehele collectie van de Appel aan te vullen met gedigitaliseerd materiaal.

The Remote Archivist is een terugkerende uitgave uit het de Appel Archief. Op een zijde vind je een archiefstuk uit het de Appel Archief. Op de andere zijde krijgen archiefvorschers ruimte om hun vondsten te koesteren, te vieren en hun bevindingen te publiceren. In november 2020 werd, samen met Manifold Books, de eerste *The Remote Archivist* uitgegeven en per post verstuurd naar 1000 adressen waarvan 500 in Nederland.

In 2021 werden vier afleveringen van *The Remote Archivist* verstuurd. De tweede en derde van de eerste serie. Waarin "To See the Inability to See" (Arefeh Riahi, Maartje Fliervoet en Martin La Roche Contreras) het verhaal *Outdated Compass* vervolgt. De complete serie werd met MetropolisM meegestuurd naar 4000 abonnees.

Voor de tweedelige tweede serie dook Martha Jager in het correspondentie archief van de Appel en herstartte de correspondentie uit 1980 met Pooh Kaye. De twee afleveringen van de tweede serie door Jager werden verstuurd naar 100 abonnees en 500 vrienden. De complete serie werd 30 oktober gepresenteerd op de Book en Zine fair bij Butcher's Tears in Amsterdam.

Bovenstaande initiatieven hebben allen tot doel om het archief in beweging te houden. Het archief is immers pas levendig bij tedere aanraking, door het middelpunt van aandacht te zijn en kan keer op keer opnieuw worden geduïd. Door het archief roerend te maken, namelijk op de website, via de brievenbus, en als het archief straks kan gaan reizen, zullen nieuwe mensen het archief leren kennen, kunnen aanraken en (her)duiden.

UvA in het archief van de Appel

Als onderdeel van hun masteropleiding curatoriële studies "Archiving Art" aan de Uva richtten Nadeche Remst en Jana van Ohlen zich op de Papers Archive Trails. Door de jaren heen hebben talloze onderzoekers hun onderzoeksobject (performance, tentoonstelling, oeuvre van de kunstenaar) gekozen door de brede collectie van het archief van de Appel te raadplegen. Hun archiefonderzoek, resulteerde in het schrijven van essays, academische papers en scripties. Deze resultaten hebben verspreide resultaten achtergelaten in het Archief die zij lokaliseerden, organiseerden en verbonden met de database. Dit project, Papers Archive Trails, werd ontwikkeld onder begeleiding van docent Veronika Zangl en de archivarissen in de Appel: Nell Donkers en Mohamad Deeb.

Het Archief werkt actief samen met bibliotheken van de Rijksakademie en het Stedelijk Museum, naast verbanden als OKBN en Adamnet.

Er worden regelmatig archiefstukken of boeken in bruikleen gegeven voor publicaties of scripties dit jaar werd materiaal opgevraagd van o.a. Hezy Lesky, Steffani Jemison, Lili Dujouri, Roman Ondak, James Lee Byars, Otobong Nkanga, Haegue Yang, Joan Jonas en Christine Sun Kim

Algemene onderzoeksvragen van bezoekers dit jaar waren: de geschiedenis van de Appel en archiveren in het algemeen, Latijns-Amerikaanse kunstnetwerken, feminisme, het curatoren vak, Works and Words, General Idea en ook kwamen er verschillende onderzoekers voor archiefmateriaal over de kunstenaar Ulay.

In de corona-periode hebben twee groepen het archief kunnen bezoeken, om een dag bezig te zijn met de geschiedenis van de Appel.

Het Archief, zoals hierboven geschetst, geeft aan dat interactiviteit en uitwisseling substantiële onderdelen zijn van de Appel. De archivaris werkte aan tentoonstellingen en events die het archiefmateriaal ontsluiten en contextualiseren. Het archief is daardoor blijvend actueel en sluit aan bij hetgeen kunstenaars en de (kunst)wereld nu drijft, bezighoudt en beweegt.

In 2021 droeg het archief bij aan de Joan Jonas Knowledge Base door The Artist Archives Initiative.

Archivaris Nell Donkers werd uitgenodigd als spreker bij l'école du caméléon en woonde de digitale kennissessie van OKBN diversity and inclusion in terminology bij. Donkers werd samen met ontwerper Bert Kramer uitgenodigd voor een interview over Archive-Run-Spaces door Publiek Denken in opdracht van het Go-Fonds. <https://publiek-denken-2.preview.foleon.com/od-overheidsdocumentatie/od-stichting-go-fonds/spaces-run-archive/>

Madelon Hooijkaas schonk de Appel verschillende werken gemaakt tijdens het project Memory Window door Madelon Hooykaas, Elsa Stansfield in 1977 in de Appel.

Pierre Bal-Blanc curator/contributor for *Here is Ulay with* donated a comprehensive collection of his posters, scores and other publications all designed by his long time collaborators Vier5.

6. PUBLICATIES

Drafting futures, remembering a building

Schetsen voor de toekomst, het herinneren van een gebouw

Rosa te Velde

Publicatie de Appel

Schetsen voor de toekomst, herinneringen aan een gebouw verkent, verbindt en herinnert de vele levens van één gebouw in Amsterdam Nieuw-West over een periode van meer dan zestig jaar: vanaf de bouw van het hypermoderne 'CSG Pascal'; tot de bijna-ondergang van het 'Calvijn met Junior College'; vervolgens werd het aangewezen als vluchtelingenopvang, en tot slot de huidige, tijdelijke status als 'Broedplaats Lely' en thuisbasis van de Appel.

The Remote Archivist

Serie #2 (2 issues) met Martha Jager

Publicatie de Appel Archief

Kunstenaar Martha Jager gebruikte de uitgebreide collectie van correspondentie in het Archief van de Appel als vertrekpunt voor haar onderzoek naar de komende twee afleveringen van *The Remote Archivist*. Het archief intrigeert haar als een plek van relaties, waar behoud door activering plaatsvindt en waar het professionele en het persoonlijke elkaar zichtbaar ontmoeten.

Ze bestudeerde honderden brieven, telegrammen en ansichtkaarten, van o.a. Theresa Hak Kyung Cha, Alison Knowles, Barbara T. Smith en Mierle Laderman Ukeles uit de vroege de Appel periode van 1974 – 1983.

Home-kit

2021 begon met strenge coronamaatregelen en gesloten musea. Samen met de kunstenaars Adnan Atik, Elisa van Joolen, Marley Braaf, The Shadows Assembly collective en het educatieprogramma van de Appel bedachten we een alternatief om op een creatieve manier thuis aan de slag te gaan met de hele familie.

Hoe voelen we ons nu dat we veel tijd 'thuis' doorbrengen? Hoe voelen we ons huis? Voelt ons huis als een thuis? Dit soort vragen stelden we aan de kunstenaars vermeld hierboven. Zij reageerden daarop – niet door antwoorden te formuleren – maar door een reeks creatieve activiteiten voor jong en oud in elkaar te steken.

De home-kit is een doos vol creatieve en kunstzinnige activiteiten waar kinderen (en volwassenen!) op een speelse manier thuis mee aan de slag kunnen. Deze kan je op onze webshop bestellen voor €10 en wordt thuis geleverd. Op onze webshop vind je ook een digitale versie die je gratis als PDF kan downloaden om zelf thuis af te drukken. Met de home-kit willen we meer ruimte geven aan ons hele lichaam, om zo de begrippen 'thuis' en 'voelen' te onderzoeken.

In samenwerking met de institutionele partners ICK dans Amsterdam en het Amsterdam Museum.

7. KETENVERSTERKING EN GENREVERANTWOORDELIJKHEID

De Appel draagt via verschillende projecten en samenwerkingsverbanden bij aan kennisuitwisseling en het scheppen van kansen binnen de context van ketenversterking en genreverantwoordelijkheid.

Dit zijn:

→ 3 Package Deal, i.s.m. Amsterdam Fonds voor de Kunst en Bureau Broedplaatsen ter ondersteuning van jong talent. Toptalent stimuleren en faciliteren met betaalbare woon- en werkruimte, budget en een netwerk – dat is het doel van de 3Package Deal. Dit programma van het AFK en Bureau Broedplaatsen (BBp) in samenwerking met gerenommeerde Amsterdamse instellingen geldt inmiddels als best practice op het gebied van talentontwikkeling. Het AFK stelt samen met Bureau Broedplaatsen per kunstdiscipline coalities samen van gerenommeerde en vernieuwende kunstinstellingen uit Amsterdam. Deze instellingen selecteren en begeleiden de toptalenten gedurende een jaar waarin ze toewerken naar een eindpresentatie die hun ontwikkeling zichtbaar maakt voor de stad.

De Appel nomineerde dit jaar samen met Buro Rietveld en Foam Fotografiemuseum kunstenaar Monica Mays voor de AKF 3-package deal lichting 2020–2021. Monika Szewczyk heeft gesprekken gevoerd met Mays over de ontwikkeling van haar werk en er is mogelijkheid voor een presentatie van haar werk in het jaar 2022 bij de Appel.

Monica Mays (ES / US / NL) is een performance- en beeldend kunstenaar die woont en werkt in Amsterdam. Binnen haar kunstenaars praktijk onderzoekt zij de betekenis van thuis en de verschillende vormen van thuis voelen waarbij zij ambacht en ons cultureel geheugen nauwkeurig onderzoekt. Monica besteedt veel aandacht aan de complexe geschiedenis van materialen en probeert geen individuele objecten te creëren, maar juist families van werken. Door de ornamentele elementen van huiselijke artefacten te begrijpen als een vorm van verhalen vertellen, onderzoekt haar werk noties van botanische dekolonisatie, niet-patriarchische mythologieën en recentelijk de neo-barok.

De Appel is sinds 2014 partner. In 2019–2020 werd kunstenaar Vasilis Papageorgiou geselecteerd, in 2021–2022 Monica Mays.

- ACI, Amsterdam, cultuurbreed overleg Amsterdam: uitwisseling informatie en gezamenlijke strategie;
- Adamnet, netwerkorganisatie 34 Amsterdamse bibliotheken en erfgoedinstellingen;
- BKNL, landelijk overleg beeldende kunst belangenverenigingen: uitwisseling informatie en gezamenlijke strategie;
- De Zaak Nu, landelijk overleg Nederlandse presentatie-instellingen: de Appel huisvest De Zaak Nu en levert de voorzitter van het bestuur;
- edcat.net, internationale uitwisselen archiefkennis;
- Mocca, landelijk expertisenetwerk cultuureducatie;
- MOKER, Overleg Verenigde Amsterdamse Beeldende Kunstinstellingen: opgericht en voorgezeten door de Appel;
- OKBN, Overleg Kunst(historische) Bibliotheken Nederland;
- Prijs voor de Jonge Kunstcritiek, Nederland en Vlaanderen.

8. PUBLIEK

Het totaal aantal bezoekers van 2021 bedroeg 29.743 (in 2020 telden we 34.641 bezoekers).

- Via ons programma van tentoonstellingen en events bereikten we 19.472 mensen. Een deel kwam fysiek bij de Appel maar het merendeel werd ook in dit corona jaar bereikt met de live-streams van tentoonstellingen en events, met radio-uitzendingen en met de co-producties op locatie bij het Amsterdam Museum en via onze publicaties.
- Het educatie programma bereikte 1072 deelnemers met haar educatieve initiatieven, zowel kinderen uit het voortgezet onderwijs als jongeren en volwassenen. Daarnaast werd de homekit van de educatie afdeling verkocht (77) en vaak gedownload via de website.
- Het Curatorial Programme resulteerde in 11 georganiseerde contactmomenten (bezoeken, studio, visits) waarbij 66 deelnemers betrokken waren.
- Het archief werd bezocht door 70 mensen. Daarnaast kwamen er 20 verzoeken voor materiaal en informatie binnen bij het archief. De terugkerende publicatie The Remote Archivist on Paper bereikte 7731 abonnees en geïnteresseerden.
- Onze website werd bezocht door ruim 37.000 gebruikers.

Voor het jaar 2021 hanteerde de Appel onderstaande richtlijnen m.b.t. haar vrijkaartenbeleid:

- Online streaming van kunstwerken, lezingen, debatten was gratis toegankelijk.
- Genodigden van de tentoonstellingsopeningen, deze worden bezocht door (inter)nationale kunst(studenten)scene en deelnemers;
- Direct betrokken bij de tentoonstellingen of randprogrammering zoals kunstenaars, sprekers, galeriehouders en sponsoren;
- Personen die direct verbonden zijn aan de Appel zoals stafmedewerkers, leden van de Raad van Toezicht en externe adviseurs;
- Personen/groepen uit de kern van de internationale kunstwereld;
- Journalisten en fotografen, in verband met voorbeschouwing en het recenseren van tentoonstellingen;
- Onderzoekers in het archief;
- Jongeren onder de achttien jaar, ten einde de kennismaking met beeldende kunst op jonge leeftijd te stimuleren.

9. BEDRIJFSVOERING

Risicoanalyse

De twee grootste risico's voor de Appel zijn en blijven ook in 2022 het blijven verkrijgen van voldoende inkomsten én het vinden van gepaste huisvesting. Het huidige pand (voormalige Calvijn College) zal mogelijk in 2023 herontwikkeld worden. Dat betekent dat de Appel alsdan einde 2022 zal moeten verhuizen terwijl de bedrijfsruimte en kantorenmarkt in Amsterdam nog steeds weinig ruimte laat voor culturele instellingen om tegen een cultureel tarief te huren. Amsterdam kent een uitgedund aanbod hedendaagse kunst dus voor de Appel ligt hier een heldere taak en belangrijke positie.

Financieel betekenen de toetreding van de Appel tot de A-BIS per 2021 en het ontvangen van de Kunstpodia Breed ondersteuning van het Mondriaan Fonds in combinatie met de vijfjarige steun van de Stichting Hartwig Foundation en de driejarige steun van Stichting Ammodo, dat de Appel voor 2021-2024 een solide, stevige basis heeft. Dat creëert rust om COVID-gerelateerde veranderingen en aanpassingen te kunnen incasseren. Wat betreft de continuïteit van de Appel is er geen onzekerheid.

Wat betreft governance heeft de Appel een heldere structuur omtrent besluitvorming en verantwoording. Ook operationeel zijn er momenteel geen noemenswaardige risico's.

COVID-19: terug- en vooruitblik

Door de uitbraak van het coronavirus en de ontstane restricties was het voor de Appel een uitzonderlijk jaar. Het programma moest meerdere keren worden bijgesteld en aangepast en er kwamen nieuwe kosten bij om bijvoorbeeld programma's te kunnen streamen. Bepaalde kosten zijn uitgesteld, omdat plannen zodanig aangepast werden dat hun zwaartepunt in 2022 kwam te liggen. Daardoor is een positief resultaat in 2021 behaald met als kanttekening dat dat bedrag geormerkt is voor programma en ontwikkeling dat in 2022 wordt verdergezet.

Wat betreft de bedrijfsvoering heeft de Appel zich aan het protocol voor presentatie-instellingen gehouden en daarbij hoorden niet alleen de activiteiten die niet of juist wel door konden gaan, maar ook veranderingen in het werk: thuiswerken werd de norm en het kantoor kwam vaak leeg te staan; streamen werd gangbaarder en de publieke ontmoetingsruimtes moesten worden aangepast. Zo huurde de Appel vanaf 2020 een extra ruimte die het mogelijk maakte om op gepaste afstand te ontmoeten, met een ruimere keuken en tafels. Er werd extra sanitair gebouwd, ramen werden hersteld en opengemaakt voor ventilatie, en er werd geïnvesteerd in signalisatie en de mogelijkheden voor het boeken van een time slot. In verband met de uitbraak van het coronavirus hebben wij voorzorgsmaatregelen en regels geïmplementeerd op basis van de aanbevelingen van officiële gezondheidsinstanties, zoals de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de RIVM in Nederland. Op deze wijze streven we ernaar om de gezondheidsrisico's voor onze werknemers, samenwerkingspartners en publiek te minimaliseren.

Voor al deze aanpassingen ontving de Appel in 2021 speciale corona-steun van het Mondriaan Fonds. Die aanvullende middelen zijn aangewend om de ruimtes van de Appel aan te passen aan het protocol voor presentatie-instellingen, om gemaakte afspraken na te kunnen komen (ook als daar geen publieksinkomsten tegenover stonden bijvoorbeeld) en om vrijwilligers, stagiairs en andere flexibele krachten door te betalen ook al kon er niet gewerkt worden zoals op voorhand gedacht.

Hoewel de huidige corona maatregelen tijdelijk zijn, hebben zij wel lange-termijn-effecten voor onze organisatie. Zo is het beleid omtrent thuiswerken en digitaal ontmoeten aangepast, zijn onze fysieke ruimtes anders dan voorheen, is reizen ook in 2021 vrijwel onmogelijk geweest en zijn tal van activiteiten uitgesteld of in aangepaste vorm doorgegaan. Zo min mogelijk hebben wij activiteiten afgelast.

Voor het Curatorial Programme had COVID-19 een impact op: de inkomsten van deelnemers in het jaar 2020–2021 (een kandidaat kon haar college geld niet volledig betalen); op het aantal deelnemers in het jaar 2022 (door het wegvallen van lokale ondersteuningsmogelijkheden moesten 2 geselecteerde kandidaten helaas afzien van deelname); op de reis- en ontmoetingsmogelijkheden van het jaar 2020–2021 (die zijn bescheiden in vergelijking met andere jaren) en op de start van het jaar 2022 (dat is nu in januari 2022 gestart en niet in september 2021 zoals voorheen het ritme was).

Code Cultural Governance

De Raad van Toezicht van de Appel past de principes van de Governance Code Cultuur onverkort toe. De Appel koos sinds haar oprichting in 1975 voor het bestuur-model. In 2021 is de overgang naar een Raad van Toezicht voorbereid en begin 2022 geëffectueerd.

Leden van de Raad van Toezicht van de Appel zijn alert op belangenverstremgeling, vermijden ongewenste belangenverstremgeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen. Leden van de Raad van Toezicht hebben in 2021 bijdragen aan de Appel geschonken, steeds met medeweten en goedkeuring van de andere leden van de Raad van Toezicht. Ook hier was geen sprake van belangenverstremgeling noch werden wederdiensten verwacht.

De leden van de Raad van Toezicht hebben duidelijke rollen en taken. De Appel heeft een Raad van Toezicht met veel artistiek-inhoudelijk expertise. Bij het hervormen van het Curatorial Programme is met twee leden van de Raad van Toezicht een commissie gevormd die zich daarover boog, samen met directeur en coördinator van het programma. Uiteraard heeft de Appel een lid van de Raad van Toezicht aangewezen als penningmeester en is er een voorzitter. Minimaal 4 keer per jaar wordt er vergaderd en besproken Raad van Toezicht en directeur-bestuurders de stand van zaken, urgente thema's en de toekomst. Die bijeenkomsten worden allemaal schriftelijk vastgelegd.

De directie-bestuurders hebben de dagelijkse leiding over de organisatie. De directie-bestuurders geven invulling aan de algemene en dagelijkse leiding via vastgestelde functieprofielen, takenlijsten, protocollen en workflow afspraken. Goed werkgeverschap staat voor de Appel, zowel bij Raad van Toezicht als directeur-bestuurders, hoog op de agenda. Zo is de afgelopen jaren werk gemaakt van de invoering van de Fair Practice Code, zijn er halfjaarlijkse gesprekken tussen directie en teamleden, en wordt tussendoor vinger aan de pols gehouden. Risico's worden beheerst door het werken volgens vooraf opgestelde begrotingen en protocollen. Bij uitzonderlijke situaties, zoals tijdens het COVID jaar 2021, wordt daarvan afgeweken op basis van overleg en onderbouwde plannen. De Appel heeft een gedragscode die opgenomen is in het handboek van de organisatie. Er is een (externe) vertrouwenspersoon.

De Raad van Toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit. Er is regelmatig en goed contact, belangrijke zaken worden open en uitgebreid besproken met ruimte voor alle stemmen. Leden van de Raad van Toezicht zijn verantwoordelijk voor de samenstelling van de Raad van Toezicht en waarborgen daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid bij elk nieuw lid dat geworven wordt. Onder de leden van de Raad van Toezicht is duidelijkheid over het besturingsmodel en de daarbij horende verantwoordelijkheden: voorzitterschap, penningmeesterschap, zakelijke begeleiding en inhoudelijke begeleiding. Deskundigheid en diversiteit in bestuur en toezicht is ruimschoots aanwezig, net als artistieke visie en voeling met het artistieke veld. Er wordt integer en transparant gehandeld.

Verantwoording wordt afgelegd in de Raad van Toezicht vergaderingen en in de jaarverantwoording. De Raad van Toezicht ziet erop toe dat de nieuwe missie van de Appel en de geformuleerde doelstellingen worden nageleefd, en dat beschikbare (publieke) middelen effectief besteed worden. Hierbij wordt gelet op een gezonde verdeling tussen overheadkosten en programmakosten. Er is een goed georganiseerde, onafhankelijke

financiële controle waarbij het contact tussen Raad van Toezicht, directeur-bestuurders, boekhouder en accountant gezond en frequent is. Publieke verantwoording wordt afgelegd door de leden van de Raad van Toezicht en de directeur-bestuurders via het online beschikbaar stellen van de jaarverantwoordingen.

Code Culturele Diversiteit

De Appel leeft de principes van de Code Culturele Diversiteit na. Bij het uitvoeren van de QuickScan op de website codeculturelediversiteit.com scoort de organisatie goed tot uitstekend met aandacht voor diversiteit op het gebied van publiek, programma, personeel en partners. De vier principes van de code culturele diversiteit worden nageleefd: de Appel heeft een visie op culturele diversiteit die ze uitdraagt en concretiseert in programma en beleid door een inclusieve benadering van publiek en programma en een dialoog-gerichte aanpak binnen educatie en netwerk. We werken daarnaast continue aan verbetering op het vlak van een breed publieksbereik en een (verdere) diversifiëring van het personeelsbestand, programma, Raad van Toezicht en Curatorial Programme. Culturele Diversiteit is een continu proces, het voltrekt zich langzaam maar daarom niet met minder kracht.

De Appel is een organisatie waarbij diversiteit en inclusie een plek krijgen via:

- de Raad van Toezicht is divers met de helft van de leden met een cultureel diverse achtergrond;
- vanuit ons educatie- en participatieprogramma wordt samengewerkt met mensen en partners met diverse culturele achtergronden, verschillende opleidings- en economische niveaus, verschillende oriëntaties en kinderen met een beperking;
- het Curatorial Programme is divers, de deelnemers komen van over de hele wereld, en de jury kijkt actief naar deelnemers met diverse achtergronden uit Nederland;
- het artistiek-inhoudelijke programma van de Appel is divers in termen van kunstenaars, denkers en bemiddelaars waarmee gewerkt wordt.

De focus voor de komende jaren licht dan ook met name op de P van publiek: we willen meer publiek bereiken, een meer divers publiek bereiken, en bijvoorbeeld de bewoners van Nieuw-West blijvend aan ons verbinden. Via educatie- en participatieprogramma's hebben zij ook in 2021 de Appel leren kennen. Ook de tentoonstelling *Stories of Belonging*, die gepland staat vanaf februari 2022, zal hieraan bijdragen.

Fair Practice Code

In het werken met kunstenaars en bemiddelaars respecteert de Appel de richtlijn kunstenaarshonoraria. Fair pay en fair practice zijn van belang in hoe we omgaan met kunstenaars, partners, ZZPers, gastsprekers en anderen die een bijdrage leveren aan ons programma, denken en handelen.

De Appel was in 2018 en 2019 actief betrokken bij het onderzoek naar het loongebouw. De Appel levert sinds eind 2018 de voorzitter van de belangenvereniging voor presentatie-instellingen De Zaak Nu in hoedanigheid van Maaïke Lauwaert. Zij richtte ook begin 2019 MOKER op, een belangenvereniging voor Amsterdamse beeldende kunstinstellingen in het middenveld. Vanuit beide organisaties draagt de Appel actief bij aan het debat over de implementatie van de Fair Practice Code.

10. FINANCIËN

Exploitatieresultaat

In boekjaar 2021 is een positief resultaat behaald van €4.386. De uiteindelijke baten en kosten wijken op een aantal punten af van de begroting:

- (1) er zijn meer fondsen geworven dan aanvankelijk begroot. Het verschil is ruim €10.000.
- (2) de beheerslasten vielen ruim €20.000 lager uit dan begroot.
- (3) de activiteitenlasten kwamen ruim €40.000 hoger uit dan begroot.

Eigen inkomsten, cultureel ondernemerschap

De bijdrage uit private middelen betrof in 2021 ruim €133.000 en bestaat onder meer uit bijdragen van diverse private fondsen en donaties.

Financiële positie

Het eigen vermogen bedroeg op 31-12-2021, €117.743 hetgeen hoger is dan de eindstand van 2020. De solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal) van 42% is nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2020 (solvabiliteit van 44%).

Balanspositie

Op 31-12-2021 is het balanstotaal vastgesteld op €280.005 (op 31-12-2020 bedroeg dit € 255.596) Er zijn geen externe financieringen of andere langlopende schulden. Evenmin zijn er niet uit de balans blijvende verplichtingen.

WNT

De Wet Normering Topinkomens in de (semi)publieke sector wordt nageleefd, de bezoldiging van de directeur van de Appel is overeenkomstig de wettelijke voorschriften.

11. SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT, DIRECTIE EN TEAM

Raad van Toezicht

Hala Elkoussy, voorzitter
Jack Bakker, penningmeester
Vincent van Velsen
Maaïke Gouwenberg
Quinsy Gario

Directeur-bestuurders

Monika Szewczyk, directeur
Maaïke Lauwaert, zakelijk leider

Team

Hannah Cheney, communicatie medewerker en editor (0.8 freelance)
Nell Donkers, curator Archief en Bibliotheek (0.8 FTE)
Lucie von Eugen, Hoofd productie (0.8 FTE)
Liza Nijhuis, Coördinator Curatorial Programme (0.8 FTE)
David Smeulders, Curator van educatie en communicatie (0.8 FTE)
Lijuan Klassen, Host en coördinator boekenwinkel (0.3 FTE)
Coco van Wijk, day to day manager vanaf 1 juni 2021 (0.8 FTE)

Vrijwilligers

Judith de Bruyn, Bibliotheek en Archief
Jacquine van Elsberg, Bibliotheek en Archief
Jan van Geem, Bibliotheek en Archief
Matt Hickey, Bibliotheek en Archief

Curatorial fellows

Iris Ferrer, 2020–2021
Edwin Nasr, 2021–2022

Programma – Onderzoek en Ontwikkeling

Mohamad Deeb, Archief, Freelance curator
Danai Giannoglou, Tentoonstellingen, Freelance curator

Techniek

Sjoerd Tim, Tentoonstellingstechniek

Grafisch ontwerp

Bardhi Haliti
Zuzana Kostelanská

Deelnemers Curatorial Programme

2020–2021
Angels Miralda (Spanje, 1990)
Edwin Nasr (Libanon, 1994)
Hera Chan (Canada, 1993)
Laura Castro Matos (Domenicaanse Republiek, 1982)
Maria Domracheva (Rusland, 1993)

Nevenfuncties Raad van Toezicht en directeur-bestuurders

Jack Bakker
Bestuurder Bakker van Vorst B.V.
Bestuurder Ashdene Holding B.V. en LBREP B.V.
Lid raad van advies Frans Hals Museum
Aulularia Real Estate B.V.

Quinsy Gario
Commissielid Mondriaan Fonds

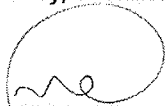
Maike Gouwenberg
Curator Venetië Biënnale
Curator performance programma en programmer mid-length
film bij International Film Festival Rotterdam
Directeur Deltaworkers
Bestuurslid Touki Delphine
Bestuurslid 1646
Docent AHK en KABK

Vincent van Velsen
Lid Stadscuratorium Amsterdam
Conservator Stedelijk Museum Amsterdam
Adviesraad EYE Filmmuseum
Redacteur MetropolisM
Curator bij Het HEM, Het Nieuwe Instituut en Kunstfort bij Vijfhuizen.

Monika Szewczyk
Artistieke adviesraad Fogo Island Arts
Kunstcommissie UvA

Maike Lauwaert
Bestuurslid De Witte Raaf
Bestuurslid Dommering Fonds
Voorzitter De Zaak Nu
Voorzitter MOKER en P_Oi

Hala Elkoussy, voorzitter

Jack Bakker, penningmeester

12. JAARREKENING 2021

Jaarrekening 2021

de
Appel
Amsterdam

Stichting de Appel
te Amsterdam

Inhoudsopgave

	pagina
JAARREKENING 2021	3
1.1 Balans per 31 december 2021	4
1.2 Exploitatierekening over 2021	6
1.3 Kasstroomoverzicht over 2021	8
1.4 Toelichtingen	8
Overige gegevens	
2.1 WNT	16
2.2 Controleverklaring	19

JAARREKENING 2021

1.1. BALANS PER 31 DECEMBER 2021
(samenstellingsverklaring afgegeven, na resultaatbestemming)

ACTIVA

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa:		
Verbouwing	0	3.721
Kantoorapparatuur	<u>18.685</u>	<u>12.490</u>
Totaal vaste activa	18.685	16.211
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraad	250	250
Vorderingen en overlopende activa:		
Waarborgsommen	6.849	6.849
Debiteuren	3.807	5.840
Nog te ontvangen subsidies	21.391	20.000
Belastingen	17.680	11.005
Te betalen kosten	<u>24.639</u>	<u>0</u>
	74.366	43.694
Liquide middelen	<u>186.704</u>	<u>195.441</u>
Totaal vlottende activa	261.070	239.135
	<u>280.005</u>	<u>255.596</u>

PASSIVA

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
KAPITAAL		
Algemene reserve	<u>117.743</u>	<u>113.357</u>
	117.743	113.357
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Crediteuren	11.967	9.659
Belastingen	15.337	11.196
Nog te ontvangen facturen	25.453	15.550
Overige schulden	<u>109.505</u>	<u>105.834</u>
	162.262	142.239
	<u>280.005</u>	<u>255.596</u>

AK *AM*

1.2 EXPLOITATIEREKENING OVER 2021
(samenstellingsverklaring afgegeven)

	Begroting 2021		2020
	2021		
Eigen Inkomsten	186.689	173.135	217.526
Subsidies	829.942	819.237	726.177
Totale baten	1.016.631	992.372	943.703
Beheerslasten materieel	182.295	195.000	218.122
Beheerslasten personeel	147.709	156.580	109.647
	330.004	351.580	327.769
Activiteitenlasten materieel	266.618	222.707	239.870
Activiteitenlasten personeel	415.544	418.085	356.550
	682.162	640.792	596.420
Totaal lasten	1.012.166	992.372	924.189
Operationeel resultaat	4.465	0	19.514
Financiële baten en lasten	-79	0	387
Exploitatieresultaat	4.386	0	19.901
Het resultaat is als volgt bestemd:			
Toegevoegd aan de Algemene reserve	4.386		19.901
	<u>4.386</u>		<u>19.901</u>

AK

1.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2021
(samenstellingsverklaring afgegeven)

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatiesaldo	4.386	19.901
Afschrijvingen materiële vaste activa	7.747	2.254
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	<u>12.133</u>	<u>22.155</u>
Mutatie voorraad	0	0
Mutatie vorderingen	-30.672	43.560
Mutatie kortlopende schulden	20.023	104.949
	<u>-10.649</u>	<u>148.509</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	1.484	170.664
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringsmateriële vaste activa	<u>-10.221</u>	<u>-13.912</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-10.221	-13.912
Nettokasstroom	<u>-8.737</u>	<u>156.752</u>
Liquide middelen en effecten per 31 december	186.704	195.441
Liquide middelen en effecten per 1 januari	<u>195.441</u>	<u>38.689</u>
Mutatie liquide middelen	<u>-8.737</u>	<u>156.752</u>

AK

↑

1.4 TOELICHTINGEN

Activiteiten

Stichting de Appel arts centre is een centrum voor hedendaagse kunst in Amsterdam. Het centrum bestaat sinds 1975 en was achtereenvolgend op verschillende locaties gevestigd. In de Appel vinden tentoonstellingen, performances en andere activiteiten plaats. De Stichting, gevestigd aan de Schipluidenlaan 12, 1062 HE te Amsterdam, is opgericht op 15 januari 1975 en is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel te Amsterdam onder het nummer 41197650.

Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van resultaat vinden plaats op basis van Titel 9 Boek 2 B.W. en R1 640. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van de stichting zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs verminderd met de op basis van de geschatte economische levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de verkrijgingprijs.

Vorderingen

Kortlopende vorderingen worden bij ontstaan gewaardeerd tegen reële gewaardeerd en daarna tegen gewaardeerd tegen nominale waarde of geamortiseerde kostprijs welke gelijk is aan de nominale waarde. Indien nodig onder een aftrek van een voorziening wegens mogelijke oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Alle onder de kortlopende vorderingen opgenomen bedragen hebben een looptijd van minder dan een jaar.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat over het boekjaar wordt bepaald als het verschil tussen de donaties en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten.

Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verlezen welke hun oorsprong vinden in het verslagjaar worden opgenomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Subsidies

Donaties worden op basis van toezegging opgenomen in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Overige kosten

De overige kosten worden verantwoord in de periode waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

AK

Toelichting op de balans per 31 december 2021

ACTIVA

<u>Verbouwing</u>	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Boekwaarde per 1 januari	3.721	0
Investerings boekjaar	0	4.086
Afschrijvingen boekjaar	<u>-3.721</u>	<u>-365</u>
Boekwaarde per 31 december	<u><u>0</u></u>	<u><u>3.721</u></u>
Cumulatieve investeringen	12.038	12.038
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-12.038</u>	<u>-8.317</u>
Boekwaarde per 31 december	<u><u>0</u></u>	<u><u>3.721</u></u>

Kantoorapparatuur

Boekwaarde per 1 januari	12.490	4.553
Investerings boekjaar	10.221	9.826
Afschrijvingen boekjaar	<u>-4.026</u>	<u>-1.889</u>
Boekwaarde per 31 december	<u><u>18.685</u></u>	<u><u>12.490</u></u>
Cumulatieve investeringen	25.866	15.645
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-7.181</u>	<u>-3.155</u>
Boekwaarde per 31 december	<u><u>18.685</u></u>	<u><u>12.490</u></u>

Voor de vaste activa worden de volgende afschrijvingsperiode gehanteerd:

Verbouwing	14 maanden
Kantoorapparatuur	5 jaar

Waarborgsommen

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
Borg Broedplaats Lely	<u><u>6.849</u></u>	<u><u>6.849</u></u>

Debiteuren

Saldilijst per 31 december	<u><u>3.807</u></u>	<u><u>5.840</u></u>
	<u><u>3.807</u></u>	<u><u>5.840</u></u>

Nog te ontvangen subsidies

Nog te ontvangen subsidie Mondriaan Fonds	13.391	0
Nog te ontvangen subsidie AFK	8.000	8.000
Nog te ontvangen subsidie Fonds 21	<u>0</u>	<u>12.000</u>
	<u><u>21.391</u></u>	<u><u>20.000</u></u>

WK *M*

<u>Belastingen</u>	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
Omzetbelasting 2021	16.255	8.565
Omzetbelasting 2020	-656	0
Omzetbelasting 2018	0	359
Omzetbelasting 2017	2.081	2.081
	<u>17.680</u>	<u>11.005</u>

Liquide middelen

Kas	466	146
ABN AMRO bank rekening-courant	56.242	95.949
ABN AMRO bank spaarrekening	30.003	3
ING bank	2.880	-25
ING bank spaarrekening	97.001	99.991
Kruisposten	112	-622
	<u>186.704</u>	<u>195.441</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de vennootschap.

AK

PASSIVA

<u>Kapitaal</u>	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Het verloop van de algemene reserve is als volgt:		
Saldo per 1 januari	113.357	93.456
Resultaatbestemming verslagjaar	<u>4.386</u>	<u>19.901</u>
Saldo per 31 december	<u>117.743</u>	<u>113.357</u>

De algemene reserves zijn ultimo 2020 volledig vrij besteedbaar.

<u>Crediteuren</u>	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
Saldilijst per 31 december	<u>11.967</u>	<u>9.659</u>

Belastingen

Loonbelasting	<u>15.337</u>	<u>11.196</u>
---------------	----------------------	----------------------

Overige schulden

Vooruit ontvangen subsidies	40.609	58.985
Terug te betalen subsidie Corona steun	23.149	0
Reservering vakantiegeld	17.128	14.979
Reservering vakantiedagen	3.675	1.726
Overig	<u>24.944</u>	<u>30.144</u>
	<u>109.505</u>	<u>105.834</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

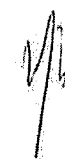
Huurcontract

Stichting de Appel heeft een huurcontract voor de ruimte aan de Schipluidenlaan 12, Amsterdam. Het contract loopt tot en met 31 december 2022 met een huur van € 78.000 per jaar.

AK

Toelichting op de exploitatierekening over 2021

<u>Eigen inkomsten</u>	2021	begroot 2021	2020
<i>Publieksinkomsten</i>			
Kaartverkoop	2.283		855
Catalogi	3.446		2.323
	5.729	3.100	3.178
<i>Sponsorinkomsten</i>			
Curatorial programme	4.390		36.849
Educatie overig	600		4.303
Overige directe inkomsten	42.090	27.500	31.307
	47.080	27.500	72.459
<i>Bijdragen uit private middelen</i>			
Particulieren	28.252	10.535	20.000
Stichting Hartwig foundation	100.000	100.000	100.000
Fondsen	5.628	32.000	21.889
	133.880	142.535	141.889
	186.689	173.135	217.526
<u>Subsidies</u>			
Subsidie Gemeente Amsterdam	467.820	467.820	0
Subsidie AFK	20.000		461.928
Subsidie Mondriaan Fonds	288.054	275.000	175.000
Incidentele Publieke subsidies:	0		0
Subsidie Corona Gemeente Amsterdam	-23.149		23.149
Subsidie Corona Mondriaan Fonds	77.217		66.100
Incidentele bijdrage / subsidies uit publieke middelen	0	76.417	0
	829.942	819.237	726.177
Percentage eigen inkomsten	18%	17%	23%
<u>Beheerslasten materieel</u>			
	2021	begroot 2021	2020
<i>Huisvestingskosten</i>			
Huur	76.102		66.502
Energie	0		762
Schoonmaak	12.949		3.323
Kleine aanschaf inventaris	250		1.962
Overige huisvestingskosten	833		23.102
	90.134		95.651

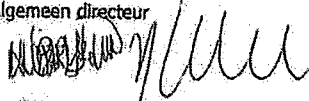
AK

Ondertekening van de jaarrekening

Amsterdam, 24-6-2022

H.H. van der Werf
Algemeen directeur

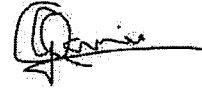
H. El Koussy
voorzitter

J. Bakker
penningmeester

V. van Velsen

M. Gouwenberg Q. Gario

1
052

STRIKT VERTROUWELIJK

Stichting De Appel
T.a.v. de Raad van Toezicht
Schipluidenlaan 12-D4
1062 HE AMSTERDAM

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Verklaring over de in de jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021
ten behoeve van de Gemeente Amsterdam

A. Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting De Appel te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting De Appel op 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven" en het Handboek verantwoording subsidies Kunstenplan 2021-2024;
- voldoet de jaarrekening 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Tevens verklaren wij dat de subsidie besteed is voor het doel en de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2021;
- 2 de staat van baten en lasten over 2021; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021 en het Controleprotocol gemeente Amsterdam 2015 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting De Appel zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording subsidies Kunstenplan 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720 en het Controleprotocol gemeente Amsterdam 2015. De werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek verantwoording subsidies Kunstenplan 2021-2024.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven", het Handboek verantwoording subsidies Kunstenplan 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amstelveen, 24 juni 2022

Amstelstad Audit B.V.

drs. G. Hoes RA